

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság
1.Bf.34/2020/13.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2020. év november hó 10. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A költségvetési csalás bűntette és más bűncselekmény miatt a vádlott ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 11.B.1553/2015/77-I. számú ítéletét megváltoztatja.

A költségvetést károsító bűncselekményt a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás bűntetteként minősíti.

A vádlott a közbizalom elleni bűncselekményt is közvetett tettesként követte el.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés mértékét 1 (egy) év 6 (hat) hónapra enyhíti.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.80.164/2011. számú ügyében jogerősen kiszabott 1 (egy) év szabadságvesztés végrehajtásának elrendelését mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Törvényszék a vádlottat a 2019. év október hó 25. napján kihirdetett 11.B.1553/2015/77-I. számú ítéletével a Btk. 396. § (1) bekezdés és (5) bekezdés b) pont szerint minősülő közvetett tettesként elkövetett költségvetési csalás bűntette és a Btk. 345. §-a szerinti folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt - halmazati büntetésül - 2 évi szabadságvesztés büntetésre, 3 év közügyektől eltiltásra, 5 év gazdálkodó szervezet vezetése foglalkozástól eltiltásra, valamint 500.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Egyben elrendelte a vádlottal szemben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.80.164/2011. számú ügyében jogerősen kiszabott 1 év szabadságvesztés büntetés végrehajtását. A vádlottal szemben 37.300.000 forint erejéig, míg a Kft-vel szemben 13.960.110 forint erejéig vagyonekobzást rendelt el. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg. Rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A kihirdetett ítélettel szemben az ügyész jelentett be fellebbezést a kiszabott büntetés súlyosítása végett, míg a vádlott és védője felmentés érdekében terjesztett elő perorvoslatot.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.52/2020/3. számú átiratában a bejelentett ügyészi fellebbezést fenntartotta. Álláspontja szerint a törvényszék az eljárásjogi szabályok betartásával folytatta le eljárását. Az ügy a Be. hatályba lépését megelőzően érkezett a Fővárosi Törvényszékhez, így a korábbi törvény hatálya alatti eljárási szabályokat megtartva folytatta az eljárást, mindvégig ülnökök közreműködésével tanácsban járt el. A tanácsváltásra tekintettel a tárgyalás anyagának ismertetésével megismételte az eljárását. Az érdemi bizonyítási eljárást az

elsőfokú bíróság lefolytatta, beszerzett és megvizsgált minden olyan bizonyítékot, ami a mérlegeléssel megállapított tényállás megalapozottságához elengedhetetlen volt.

A részleges megalapozatlanságot az iratok tartalma alapján és a téves ténybeli következtetések megszüntetésével kiküszöbölhetőnek tartotta, így a tényállást azzal indítványozta kiegészíteni, hogy a MVH a 2012. év július hó 4. napján kelt határozatával kötelezte a támogatás visszafizetésére a társaságot. Továbbá mellőzendőnek tartotta az ítélet 10. oldal harmadik bekezdésének második mondatának második felét „melytől azonban a kérelem visszavonása folytán önként elállt.”

A vádlott bűnösségére vont következtetés az ügyészi álláspont szerint helytálló, a minősítéssel kapcsolatban az ügyész szerint a hamis magánokirat felhasználásának vétsége nem folytatólagosan elkövetett, hanem 3 rendbeli bűncselekménynek minősül, arra figyelemmel, hogy az idő rövidege - mint a folytatólagosság egyik törvényi kritériumának - az egyes pályázati beadási időpontok közötti egy-egy év nem felel meg. Továbbá észrevételezte, hogy a közbizalom elleni bűncselekményt is közvetett tettesként valósította meg a vádlott.

A 3. tényállási pont esetében az ügyészi álláspont szerint a jogi indokolás hiányos, ugyanis a vádlott utasítására a benyújtott pályázat ugyan visszavonásra került, azonban e részcsелеkmény tekintetében önkéntes elállást nem valósít meg, mert az elállás csak befejezetlen kísérletként jöhet szóba, jelen esetben azonban a pályázat benyújtásával a kísérleti magatartás befejezetté vált. Helyesen a vádlott azért vonta vissza e tényállási pont esetében a pályázatát, mert előző pályázatait már kedvezőtlenül bírálták el.

A büntetéskiszabási körülmények tekintetében az időmúlásnak eltúlzott jelentőséget tulajdonított az elsőfokú bíróság, míg a súlyosító körülményeket nem súlyoknak megfelelően értékelte. Mellőzendőnek tartotta az enyhítő körülmények közül az önkéntes elállást, a súlyosító körülmények köréből a folytatólagos elkövetést, helyette a kettőnél több halmazat súlyosít, és a 3. tényállási pont „veszélyeztetési értéke” is beletartozik a költségvetési csalás elkövetési értékébe.

Az ítélet járulékos rendelkezései egy kivételével törvényesek, mellőzendőnek tartotta a felfüggesztett szabadságvesztés büntetés végrehajtásának elrendelését, figyelemmel arra, hogy a büntetés már elévült.

Mindezekre figyelemmel az általa írt pontosításokkal és kiegészítésekkel a kiszabott büntetés súlyosítását indítványozta.

A védő fellebbezését írásban megindokolta, a benyújtott fellebbezés szerint az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan, az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, illetőleg a tényállás részben felderítetlen és a megállapított tényállás ellentétes az iratok tartalmával, illetőleg helytelen ténybeli következtetéseket tartalmaz.

Az 1. tényállási pontot kiegészítendőnek tartotta azzal, hogy „A Honvédelmi Minisztérium (HM) Infrastrukturális Ügynöksége nyílt pályázat keretében 2010. május 1. napjától kezdődően 5 év határozott időtartamra haszonbérbe kívánta adni a Magyar Állam tulajdonát képező, a Honvédelmi Minisztérium vagyonkezelésében lévő, Hajdúhadház külterület 08/1 helyrajzi számú „gyakorló tér” megnevezésű „kivett Állami Terület I.” művelési ágú, összesen 1595 ha 0040 m² területű ingatlan 1360 ha alapterületű részét kifejezetten annak „haszonállat legeltetés, illetve kaszálás módján történő hasznosítása érdekében”. A pályázat mellékletét képezte az ingatlanra vonatkozó

haszonbérleti szerződés tervezete, mely szerint az ingatlan 1360 ha térmértékű része 2010. május 1. napjától 2015. április 30. napjáig terjedő 5 év határozott időtartamra került volna haszonbérbeadásra. A pályázat mellékletét képező „Haszonbérleti szerződés (minta)” elnevezésű okirat a haszonbérleti díj és a haszonbérleti díjhoz igazodó óvadék összegén és a haszonbérelő személyén kívül - tartalmazta mindazon lényeges rendelkezéseket, amit a haszonbérleti szerződés elkészítésekor hatályos Polgári Törvénykönyv (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. IV. törvény - az ún. régi Ptk.) lényeges tartalmi elemként előírt.

A Kft., mint ajánlattevő által a Honvédelmi Minisztérium (HM) Infrastrukturális Ügynökséghez benyújtott ajánlat tartalmazta a „Haszonbérleti szerződés (minta)” elnevezésű okiratból hiányzó adatokat, így a Kft, mint haszonbérelő személyét, adatait a haszonbérleti díjat és a haszonbérleti díjhoz igazodó óvadék összegét."

Kiegészítendőnek tartotta a védelem azzal is az ítéleti tényállást, hogy „a vádbeli időszakban hatályos Ptk. szerint a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre, továbbá a szerződés jelenlévők között abban az időpontban jön létre, amikor az ajánlatot elfogadják, távollévők között, amikor az elfogadó nyilatkozat az ajánlattevőhöz megérkezik. (Ptk. 205. § (1) bekezdés, 213. § (1) bekezdés.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a pályázat elnyeréséről (az ajánlat elfogadásáról) szóló értesítés a Kft. ajánlattevő részére történt kézbesítésének napján 2010. április 11-én a haszonbérleti szerződés a HM Infrastrukturális Ügynöksége és a Kft. között létrejött."

Arra is hivatkozott a védő, hogy a magyar jogban közvetlenül hatályosuló 73/2009. EK tanácsi rendelet alapján a mezőgazdasági termelő mikor, és milyen feltételekkel részesíthető támogatásban, részletesen idézte a vonatkozó rendeleteket és azok szövegét. Ugyanezen jogszabályi hivatkozásokkal, továbbá a termőföldről szóló 1994. év LV. törvényre történt hivatkozással a 2. tényállási pont kiegészítését is kérte.

Kiegészítendőnek tartotta továbbá az ítéletétet annyiban is, hogy formálisan 2010. szeptember 15. napján, ténylegesen azonban már 2010. év május 1. napján haszonbérbe vette a társaság a földterületet, és annak hasznosítását meg is kezdte. A vádlott erre vonatkozó állításait a falugazdászként kihallgatott tanúk egyértelműen alátámasztották. Hivatkozott a védelem arra is, hogy a MePAR rendszerben a kijelölt terület támogatható területnek minősült, és a támogatást igénylő csak e rendszerből tud tájékozódni arra vonatkozóan, hogy az általa haszonbérelni kíván terület támogatásra alkalmas, avagy sem. Vitatta, hogy annyi és olyan időszakra kellett a lőtéreként használt területet lezárni, hiszen erre vonatkozóan is ellentétes adatok álltak rendelkezésre. Részletesen idézte a hasznosításra vonatkozó kódokat és az ebből levont következtetéseket, a védő álláspontja szerint a helyszíni ellenőrzés során a támogatással érintett terület a jegyzőkönyvek alapján csak pozitív megállapításokat tartalmazott. Részletesen megindokolta, hogy miért részben felderítetlen az ítéleti tényállás és ismételten a lövészet napokkal, illetőleg a lőtér mezőgazdasági célra történő hasznosításával kapcsolatos megállapítások megalapozottságát vitatta. Hosszasan kifejtette, hogy miért maradt részben felderítetlen a tényállás, a hasznosítás mértékével kapcsolatban. Az iratellenesség megállapítása kapcsán hivatkozott az MVH ellenőrök tanúvallomására, valamint 1. számú tanú vallomására. Kiemelte a védő, hogy 2010. évben az MVH ellenőrei nem ellenőrizték a támogatással érintett területet, így a nem megfelelő hasznosításra vonatkozóan megalapozott állításokat tenni nem tudtak.

Iratellenesnek tartotta azt a megállapítást is, hogy a katonai jelenlét az ingatlan tényleges hasznosítását nem tette lehetővé. E körben hivatkozott a kihallgatott tanúk vallomásaira, és az ezzel kapcsolatos levelezésekre. A védő szerint a társaság jogszerű felhasználó volt, erre vonatkozó álláspontját részletesen kifejtette és levezette.

Mindezek alapján indítványozta, hogy az ítélet tábla eltérő tényállást állapítson meg és ezen eltérő tényállás képezze a felülvizsgálat alapját. Kifogásolta a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség álláspontját az önkéntes elállással kapcsolatban, és mind a költségvetési csalás, mind a hamis magánokirat felhasználásának vétségével kapcsolatban a vádlott felmentését indítványozta.

A nyilvános ülésen a védő elsődlegesen azt indítványozta, hogy a másodfokú bíróság előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen az Európai Unió Bíróságánál a vádlott által meghatározott kérdések tekintetében. Hivatkozott a vádlott által írásban benyújtott beadvány tartalmára. Figyelemmel arra, hogy a vádlott postai úton igazoltan 2020. év november 3. napján feladott küldeménye a másodfokú bíróságra nem érkezett meg, a tanács elnökének felhívására ezen beadványt a védő elektronikus úton eljuttatta a másodfokú bírósághoz.

Az ítélet tábla a vádlottnak a Be. 490. § (1) és (3) bekezdése alapján az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó indítványát az alábbi indokok miatt utasította el:

Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 267. Cikk (az EKSZ. korábbi 234. cikke) értelmében az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

- a) a Szerződések értelmezése
- b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése.

A hivatkozott 267. Cikk kimondja továbbá, hogy ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést. Az előzetes döntéshozatali eljárás tehát abban az esetben alkalmazandó, amikor az uniós jog értelmezése vagy érvényessége kérdéses, ebből következően az előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdésnek az uniós jog értelmezésére és érvényességére kell vonatkoznia.

A nemzeti jog értelmezése és érvényességének megítélése nem tartozik az Európai Unió Bírósága hatáskörébe, így az előzetes döntéshozatali eljárásnak nem lehet tárgya a belső jogi norma értelmezése, érvényessége vagy közösségi joggal való összeegyeztethetősége. A nemzeti jog értelmezése ennél fogva nem az Európai Unió Bírósága, hanem a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik. Ezzel kapcsolatban az a C-37/92. számú ügyben is kifejezésre jutott, hogy az Európai Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a tagállamok nemzeti jogának értelmezésére. „Az EK-Szerződés 234. cikkéből következik az is, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásnak nem tárgya a nemzeti jog értelmezése, hatálya, alkalmazhatósága, vagy a nemzeti jog összeegyeztethetősége a közösségi joggal. Amint az a C-37/92. számú José Vanacker és André Lesage v. SA Baudoux combustibles ügyben is kifejezésre jutott: az Európai Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a tagállamok nemzeti jogának értelmezésére.” A nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetősége kapcsán a Kúria számos határozatában kifejtette, nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a fél nem a közösségi jog értelmezését, hanem annak megállapítását kéri, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jog által védett alapelveknek (Legfelsőbb Bíróság Gf.X.30.120/2005., EBH2005. 1320.; BH2006. 18.).

A vádlott által indítványozott kérdések ténylegesen nem a közösségi jog értelmezésére, hanem a nemzeti jog értelmezésére, illetve annak megállapítására irányulnak, hogy az irányadó magyar jog nem felel meg a közösségi jognak. Ennek pedig a fentebb kifejtettek szerint nincs helye.

A védő az indítvány elutasítását követően megtartott perbeszédében írásban benyújtott fellebbezését fenntartotta, részletesen kiemelte és elemezte a fellebbezésben írt azon megállapításokat, körülményeket, amelyek alapján a vádlott felmentésének van helye.

A vádlott az utolsó szó jogán csatlakozott a védője által elmondottakhoz, teljeskörű felmentését kérte.

Az ellentétes irányú fellebbezések közül a védelmi fellebbezés más okból, de részben alapos volt.

Az elsőfokú bíróság eljárását az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.), míg 2018. év júliusától kezdődően már új eljárási törvény (2017. évi XC. törvény, a továbbiakban: Be.) szerint folytatta le.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 868.§ (1) bekezdése alapján bírálta felül a hatályos törvény alapján. Figyelemmel arra, hogy az ügy a Be. 10. § (1) bekezdés 3/f. pontja értelmében gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény a Be. 868. § (2) és (3) bekezdése értelmében helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor az egy hivatásos bíró és két ülnök összetételű tanácsban kezdte el, majd fejezte be az elsőfokú eljárást.

A másodfokú bíróság a Be. 590. § (1) bekezdése értelmében a fellebbezéssel sérelmezett ítéletet teljes körűen, az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat betartotta, eljárását perrendszerűen folytatta le. Az eljárás tárgyát képező bűncselekmények elbírálása szempontjából releváns bizonyítékokat beszerezte, azokat egyenként és összességében is a logika szabályainak megfelelően megvizsgálta és értékelte. Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. A rendelkezésére álló bizonyítási anyagot értékelési körébe vonta és a bizonyítékokat értékelve megfelelő következtetéseket vont le. Eljárásában meghallgatta a vádlottat és az ügyészi indítványban illetőleg a védelem által indítványozott körben a tanúkat, értékelte az okirati bizonyítékokat, részletesen elemezte a vonatkozó jogszabályokat és ennek alapján mérlegeléssel állapította meg a történeti tényállást.

Az ítéltábla észlelte, hogy az elsőfokú bíróság bár tanúként meghallgatta 1. számú és 2. számú falugazdászokat, vallomásaikat nem nevesítette, azonban értékelte azokat (ítélet 19. oldal utolsó bekezdés), és az iratok tartalmával egyezően azt állapította meg, hogy e tanúk vallomása sem támasztotta alá vádlott a körben tett előadását, hogy ő már 2010. augusztus 1. napját megelőzően a haszonbérelt területet birtokba vette volna. Az elsőfokú bíróság a vádlotti védekezést részletesen vizsgálta és meggyőzően indokolta, hogy azt miért vetette el. Ezzel kapcsolatos álláspontját pedig irathűen rögzítette.

Fellebbezésében a vádlott és védője a korábban az elsőfokú bíróság által mérlegelt bizonyítékokat támadta, amely azonban a felülmérlegelés tilalma folytán a másodfokú eljárásban nem vezethetett eredményre.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás döntően helyes. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság

Ítélete részben megalapozatlan a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja értelmében, mert az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg. Az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát azonban a másodfokú bíróság kiküszöbölte akként, hogy a törvényszék által megállapított tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján, figyelemmel a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra.

Az ítéleti tényállás személyi részét - 2. oldal 4. bekezdés - azzal pontosítja, hogy a vádlott a közgazdasági egyetemet nem végezte el (11.B.1553/2015/25. tjk.).

Az ítéleti tényállás 2. oldal 8. bekezdését azzal egészíti ki, hogy a Kft. székhelye -, míg a társaság törzstőkéje 500.000,- forint volt.

Az ítéleti tényállás 3. oldal 2. bekezdését azzal egészíti ki, hogy a haszonbérleti szerződés tartalmazta a birtokbaadás időpontját, amely 2010. szeptember 1. napja (nyomozati iratok I/290. oldal).

Az ítéleti tényállás 5. oldal 5. bekezdésének első mondatának jogszabályi hivatkozását az alábbiak szerint helyesbíti: 22/2010. (III.16.) FVM rendelet 2.§ 9. pontja.

Az ítéleti tényállás 5. oldal 8. bekezdését azzal egészíti ki, hogy a 34/2010. (IV.9.) FM. rendelet 14/A. §. értelmében az 1. § 7. pont szerinti ügyfél földhasználati jogosultságát az MVH ellenőrizheti.

E kiegészítésekkel, helyesbítésekkel a tényállás teljes, megfelel az iratok tartalmának és téves ténybeli következtetést sem tartalmaz, ezért az a Be. 593. § (3) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban irányadó. Az irányadó tényállásból okszerűen vont következtetést az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségére cselekményei minősítését azonban nem mindenben osztotta az ítéletábra.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott a tényállás 1. pontja esetében úgy kívánt hozzájutni az egységes területalapú támogatáshoz, hogy arra nem volt jogosult. A támogatás elnyerése érdekében olyan valótlan tartalmú nyilatkozatot nyújtott be 2. számú tanú útján az MVH Fővárosi és Pest megyei Kirendeltségéhez, mely szerint az általa ügyvezetett Kft. a támogatandóként megjelölt területek jogszerű földhasználója volt a támogatási kérelem benyújtása idején. A vádlott tehát a költségvetésből származó pénzeszközöket (ideértve a jogszabály szerint az Európai Unió által vagy nevében kezelt költségvetést) valótlan nyilatkozat megtételével szerezte meg, és ennek folyományaként a költségvetésnek az irányadó tényállásban rögzített vagyoni hátrányt okozta. Tehát a tényállás 1. pontja esetében az állapítható meg, hogy a vádlott elkövetési magatartása a költségvetési csalás törvényi tényállásában megkívánt „valótlan tartalmú nyilatkozat tétele” volt, amely a tévedésbe ejtéshez képest speciális.

A tényállás 2. pontja esetében a vádlott költségvetést károsító cselekménye kísérleti szakban maradt, mert az egységes területalapú támogatás felhasználásának ellenőrzése - a tényállásban részletezettek szerint - elutasító eredménnyel zárult. E tényállási pont esetében a vádlott elkövetési magatartása már nem valótlan tartalmú nyilatkozat megtétele, hanem a pénzügyi támogatásról döntő szervezet tévedésbe ejtése (az egységes területalapú támogatást olyan földterületre igényelte, amely általa is tudottan sem a jogszabályi kritériumoknak nem felelt meg, sem mezőgazdasági hasznosításra nem volt alkalmas az intenzív katonai jelenlét miatt) volt.

A másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját abban a körben, hogy a

költségvetést károsító bűncselekményt a vádlott üzletszerűen követte el. Az irányadó tényállásból nem tűnik ki a rendszeres haszonszerzésre törekvés. A Btk. 459. §. (1) bekezdés 28. pontja értelmében - hasonlóan az elkövetés idején hatályban volt Btk. szövegezésével - üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. Az üzletszerűség a törvényi egységet képező költségvetési csalás esetében is megállapítható, ha annak jogszabályi feltételei fennállnak. A rendszeres haszonszerzésre törekvés pedig tetten érhető, ha a tevékenység ismétlődik, különösen, ha ez az ismétlődés többszörös. (BH2015.59.)

A vádlott két ízben igényelte jogosultalanul az egységes területalapú támogatást, amely csak egy esetben került kiutalásra. Az ítélet tábla álláspontja szerint ezen két esetből a rendszeres haszonszerzésre törekvése nem vonható következtetés, így a vádlott terhére rótt költségvetési csalás üzletszerűen elkövetettkénti minősítése téves.

Az ítélet tábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a körben, hogy a hamis magánokirat felhasználásának vétsége folytatólagosan elkövetett. Figyelemmel arra, hogy az egységes területalapú támogatást egy adott évben csak egyszer lehetett igényelni, a vádlott az erre vonatkozó valótlan tartalmú/megtévesztő kérelmet csak évente tudta megbízottjával benyújtatni, ennél rövidebb időköz nem volt lehetséges. Ugyanakkor helyesen hivatkozott arra a fellebbviteli főügyészség képviselője, hogy ezen cselekmény is közvetett tettesként követte el a vádlott.

Az ítélet tábla észlelte, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta annak indokolását, hogy a Btk. 2.§-a szerinti vizsgálat eredményeként miért az elbírálás idején hatályos jogszabályt alkalmazta. Törvényi egység esetére irányadó, hogy amennyiben az elkövetési magatartás több részcselekményből áll, az utolsó részcselekmény időpontja tekinthető elkövetési időnek (EBD 2017.B.16.I.). A vádlott felhívására 2. számú tanú az irányadó tényállás szerint 2012. év május hó 15. napján nyújtotta be a Kft. utolsó kérelmét, ebben is támogathatóként feltüntetve a megjelölt területet, tehát a folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségeként minősülő cselekményének utolsó részcselekményét ebben az időpontban követte el.

Ennek megfelelően az abban az időpontban hatályos, - a 2011. évi LXIII. törvény 2. §-ával módosított - korábbi Btk. volt az elkövetés idején hatályos jogszabály. A 2011. évi LXIII. tv. 2. §-a 2012. január 1-jei hatállyal már a korábbi Btk.-ba beiktatta a költségvetési csalás bűncselekményét, melynek szabályozása a cselekmények elbírálásakor hatályos Btk. 396. §-ában található. A bűnhalmazatban lévő bűncselekmények esetén az elkövetéskor, illetve az elbíráláskor hatályban lévő büntetőtörvény alkalmazhatóságát csak akkor kell vizsgálni, ha a bűnhalmazatban lévő valamennyi bűncselekményt az elbíráláskor hatályos új büntetőtörvény hatálybalépése előtt követték el. Amennyiben a bűnhalmazatban lévő bűncselekményeket részben az új büntetőtörvény hatálybalépése előtt, illetve annak hatálybalépése után követték el, a bűnhalmazatban lévő valamennyi bűncselekményt az új törvény alkalmazásával kell elbírálni (BH 2019.153.I., BH 2019.42.II., BH 2016.74.I.).

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a vádlottal szemben a 2012. év január hó 1. napját követően hatályban volt korábbi Btk. az elkövetéskori jogszabály, és azt kell összevetni az elbíráláskor hatályos Btk. rendelkezéseivel. E két büntetőtörvény összevetése szerint a vádlott terhére rótt súlyosabb cselekmény büntetési tétele azonos, egyaránt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, a különbség a Btk. Általános részi rendelkezései között van, az elbíráláskor hatályos Btk. szerint a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kedvezőbb, mert azt a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontja már a büntetés kétharmad részének letöltését követően lehetővé teszi,

szemben a korábbi Btk. 47. § (2) bekezdésében írt - börtön fokozat esetében - háromnegyed résszel. Ez pedig a Kúria 4/2013. BK véleménye szerint az elbíráláskori jogszabály alkalmazását jelenti. E körben az ítéletábra azt a vizsgálatot is elvégezte, hogy az elkövetéskori és az elbíráláskori jogszabályok is büntetendőnek nyilvánították a vádlott valamennyi vád tárgyává tett cselekményét. Ugyanakkor a fentebb kifejtettek szerint a tényállás 1. pontja esetében kizárólag a költségvetést károsító bűncselekmény elkövetése állapítható meg a vádlott terhére az elbíráláskori jogszabály alkalmazásával, ugyanis a valótlan tartalmú nyilatkozat megtétele e bűncselekmény tényállási eleme. Kétszeres értékelést eredményezne, ha ezen valótlan tartalmú magánokirat felhasználását is önálló bűncselekményként értékelné a bíróság, mert a költségvetési csalás ezen elkövetési alakzata csak a valótlan nyilatkozatot tartalmazó okirat benyújtásával valósítható meg.

Ennek megfelelően a másodfokú bíróság a vádlott költségvetést károsító bűncselekményét a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás bűntetteként minősítette, míg a vádlott folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége esetében annak az 1. tényállási pont szerinti részecselekményét kirekesztette és egyben megállapította, hogy a vádlott a közbizalom elleni bűncselekményt is közvetett tettesként - Btk.12. §. - követte el. Az ítéletábra mellőzte tehát a tényállás 1. pontjában leírt cselekménynél a bűnösség megállapítását a közbizalom elleni bűncselekmény esetében, ezt a másodfokú határozat rendelkező részében nem tüntette fel felmentésként. Bár a vádlott terhére megállapított bűncselekmények köre szűkült, a cselekmény minősítése továbbra is folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége maradt. A folytatólagosság egységébe tartozó részecselekmények elbírálása csak egységes lehet; amennyiben a törvényi egységet alkotó részecselekmények valamelyikében a bíróság az elkövető büntetőjogi felelősségét nem állapítja meg, e cselekmény kapcsán nincs helye külön felmentő rendelkezésnek, az érintett részecselekményt a tényállásból ki kell rekeszteni. (BH.2016.260.III.pont).

A 3. tényállási pont esetében a fellebbviteli főügyészség átiratában foglaltakkal kapcsolatban arra utal az ítéletábra, hogy a Be. 396. § (1) bekezdésében meghatározott költségvetési csalásbűntette eredmény-bűncselekmény. A Btk. 10. § (4) bekezdése alkalmazásában befejezetlen kísérlet esetén önkéntes elállás, míg befejezett kísérlet esetén önkéntes eredményelhárítás eredményezheti a büntethetőséget megszüntető ok megállapítását.

A vádirat 8. oldal 6. bekezdése tartalmazza a fellebbviteli főügyészség átiratában kifogásoltakat, azt, hogy a vádlott a kérelem visszavonása folytán a vagyoni hátrány okozására tett kísérlettől önként elállt, azonban a vád már nem tartalmazza azokat a tényeket, melyeket az ügyészség átiratában az önkéntesség cáfolatára rögzített. Az elsőfokú bíróság tehát a vádat kimerítette, további vizsgálódásra e körben nem volt szükség.

A joghátrány megválasztása körében az elsőfokú bíróság nagyjából hiánytalanul és a büntetiskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK véleményben írtakat szem előtt tartva vette számba a vádlott javára és terhére szóló alanyi és tárgyi bűnösségi körülményeket, amelyek azonban kiegészítésre szorulnak. Az enyhítő körülmények körében az elévülési időhöz közelítő időmúlásnak az ítéletábra jelentős szerepet tulajdonított. Az Alkotmánybíróság - a korábbi Be. hatálya idején meghozott - 2/2017. (II. 10.) AB határozatában már rámutatott, hogy „A bíróságnak az ítélet indokolásában - rövidített indokolás esetén is - részleteznie kell továbbá a büntetőeljárás elhúzódására tekintettel a terheltnak nyújtott kedvezményt”. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy amennyiben a bíróság a terhelttel szemben kiszabott büntetést vagy intézkedést

kifejezetten az eljárás elhúzódására tekintettel enyhíti, ennek indokait az ítélet indokolásában részletesen fejtsse ki. Az ítélet indokolásának ebben az esetben tartalmaznia kell, hogy a büntetőjogi jogkövetkezmény enyhítése a büntetőeljárás - terheltnek fel nem róható - elhúzódása miatt történt. Egyben leszögezte, hogy „Az EJEB az eljárás abszolút időtartamát is vizsgálja, mert előfordulhat olyan eset, hogy az eljárás bizonyos szakaszai megfelelő tempóban haladnak, de annak egésze mégis túllépi az észszerű időtartamot {legutóbb pl. O'Neill és Lauchlan kontra Egyesült Királyság [(41516/10, 75702/13), 2016. június 28., 95. pont, Moreno Carmona kontra Spanyolország, (26178/04), 2009. június 9., 63. pont]}. Az EJEB a 10 év időtartamot megközelítő vagy azt meghaladó büntetőeljárásokat olyan hosszúnak tekinti, amelyek egyértelműen megsértik az EJE 6. cikk 1. bekezdésében foglalt „ésszerű idő” követelményét.”

A Be. az Alkotmánybíróság és az EJEB joggyakorlatával egyező szabályozást tartalmaz, miszerint, ha a bíróság a büntetés kiszabásakor enyhítő körülményként figyelembe vette a büntetőeljárás elhúzódását, akkor az erre való utalás az ügydöntő határozat kötelező eleme [Be. 564. § (4) bek. b) pont]. Az ítélőtábla ennek megfelelően rögzíti, hogy a vád tárgyává tett cselekmények bonyolultsága, a lefolytatandó bizonyítás terjedelme nem tette indokolttá az elévülési időt megközelítő, a vádlottnak fel nem róható időmúlást.

A költségvetést károsító bűncselekmény minősítésének megváltoztatása azt eredményezte, hogy a vádlott terhére megállapított bűncselekmény büntetési tétele két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés. A halmazati büntetés szabályainak megfelelően a megemelt tételkeret kettő évtől 12 év 11 hónapig terjedő szabadságvesztés.

A minősítés változásra és a büntetés kiszabása körében értékelhető körülményekre figyelemmel az ítélőtábla álláspontja szerint a vádlott esetében a kiszabott büntetés túl szigorú, ezért a másodfokú bíróság a szabadságvesztés büntetés mértékének meghatározásakor a Btk. 82. § (2) bekezdés c) pontja alapján járt el és a szabadságvesztés tartamát mérsékelte.

Ugyanakkor az ítélőtábla mindenben osztotta a fellebbviteli főügyészség álláspontját a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.80.164/2011/3. számú ítéletével kiszabott 1 évi börtönbüntetés végrehajthatóságának elévülésével kapcsolatban. Helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott a tényállás 3. pontja szerinti bűncselekményét korábbi felfüggesztett szabadságvesztés büntetésének próbaideje alatt követte el. A Bv.tv. 28.§ (1) bekezdés d) pontja szerint az 5 évet el nem érő tartamú szabadságvesztés 5 év elteltével elévül. A büntetés és intézkedés elévülésének határideje pedig a büntetést kiszabó vagy intézkedést elrendelő ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének napjával, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik, a próbaidő leteltének napjával kezdődik (Bv.tv.29.§.(1) bek.).

Jelen ügyben megállapítható, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.80.164/2011/3. számú ítéletével kiszabott 1 évi börtönbüntetés végrehajtása felfüggesztésének 2 éves próbaideje 2014. év április hó 5. napján lejárt, majd az 5 éves elévülési idő 2019. év április hó 4. napján járt le. Figyelemmel arra, hogy a felfüggesztett szabadságvesztés büntetés elévülését - a próbaidő letelte után - csak a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását elrendelő jogerős bírósági határozat szakítja félbe (4/2016.BJE II.pont), és jelen ügyben ez nem következett be, az elsőfokú bíróság ítéletét már a korábbi büntetés elévülési idejének leteltét követően hirdette ki.

Az egyéb járulékos kérdésekben helyesen döntött az elsőfokú bíróság, így azokat az ítélőtábla nem érintette.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék ítéletét a Be. 599. §-a szerinti nyilvános ülésen eljárva a Be. 606. § (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint változtatta meg, míg az egyéb - törvényes - rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az ítélet ellen a Be. 615. § (1) bekezdésében foglaltak alapján további fellebbezésnek nincs helye.

Budapest, 2020. év november hó 10. napján

Dr. Rédei Géza s.k. a
tanács elnöke

Dr. Vincze Piroska s.k.
előadó bíró

Dr. Mató Ágnes s.k. bíró

A Fővárosi Törvényszék 11.B.1553/2015/77-I. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.34/2020/13. számú ítélete folytán 2020. év november hó 10. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2020. év november hó 10. napján

Dr. Rédei Géza s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül:
tisztviselő